

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(1)	(2)	(4)	(3)	(4)	(2)	(2)	(4)	(4)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(3)	(1)	(2)	(4)	(4)	(3)	(1)	(3)	(2)	(2)	תשובה

23	22	21	שאלה
(2)	(4)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: חתונה : רווקות -

היחס: חתונה זה אקט אשר מסיים את הרווקות.
א' זה מה שמסיים את ב'.

תשובה (1): החמרה : שינוי. האם החמרה זה מה שמסיים את השינוי? לא. החמרה זה שינוי לרעה.

תשובה (2): פרישה : גמלאות. האם פרישה זה מה שמסיים את הגמלאות? לא. פרישה זה האקט שמתחיל את הגמלאות.

תשובה (3): תספורת : קירחות. האם תספורת זה מה שמסיים את הקירחות? לא. למי שיש קירחות לא ניתן לעשות תספורת.

תשובה (4): שקיעה : יום. האם שקיעה זה מה שמסיים את היום? כן.

תשובה (4).

2. השאלה: ניחן : סגולה -

היחס: ניחן זה מישהו שהוא בעל סגולה.
א' זה מישהו שהוא בעל ב'.

תשובה (1): מחושל : אופי. האם מחושל זה מישהו שהוא בעל אופי? לא. מחושל זה מישהו בעל אופי מגובש.

תשובה (2): מבכר : יתרון. האם מבכר זה מישהו שהוא בעל יתרון? לא. מבכר זה מישהו שהוא בעל יתרון למשהו על פני משהו אחר (מבכר=מעדיף).

תשובה (3): נשאל : מענה. האם נשאל זה מישהו בעל מענה? לא. נשאל זה מישהו שמבקשים ממנו מענה.

תשובה (4): לוקה : פגם. האם לוקה זה מישהו שהוא בעל פגם? כן.

תשובה (4).

ספטמבר 2016 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

3. השאלה: **רפרפת** : קינוח – (רפרפת=פודינג)

היחס : רפרפת זה סוג של קינוח.
א' זה סוג של ב'.

- תשובה (1): חלב : נר. האם **חלב** זה סוג של **נר**? לא. **נר** עשוי **מחלב** (חלב=שעווה של נר).
תשובה (2): חלון : פתח. האם **חלון** זה סוג של **פתח**? כן.
תשובה (3): גביע : משקה. האם **גביע** זה סוג של **משקה**? לא. **גביע** משמש להכלת **משקה**.
תשובה (4): חומה : צריח. האם **חומה** זה סוג של **צריח**? לא. **צריח** בנוי על **החומה**.
תשובה (2).

4. השאלה: **תסמין** : תסמונת – (תסמונת=מכלול תופעות רפואיות)

היחס : תסמונת זה כלל התסמינים.
ב' זה אוסף של א'.

- תשובה (1): מים : ים. האם **ים** זה אוסף של **מים**? לא. **ים** מכיל הרבה **מים** אבל ים אינו מוגדר רק כאוסף של מים.
תשובה (2): מוצג : תערוכה. האם **תערוכה** זה אוסף של **מוצגים**? כן.
תשובה (3): ראש ממשלה : ממשלה. האם **ממשלה** זה אוסף של **ראשי ממשלה**? לא. **ראש ממשלה** מוביל את **הממשלה**.
תשובה (4): מנצח : תזמורת. האם **תזמורת** זה אוסף של **מנצחים**? לא. **מנצח** הוא מי שמוביל את **התזמורת**.
תשובה (2).

5. השאלה: **איכף** : לרכוב – (איכף=שם אוכף על סוס)

היחס : איכף זה ביצע פעולת הכנה על מנת **לרכוב** על משהו.
א' זה ביצע פעולת הכנה כדי **ב'** על משהו.

- תשובה (1): ארז : לנסוע. האם **ארז** זה ביצע פעולת הכנה כדי **לנסוע** על משהו? לא. **ארז** זה ביצע פעולת הכנה כדי **לנסוע** לאן שהוא.
תשובה (2): הכתיר : למלוך. האם **הכתיר** זה ביצע פעולת הכנה כדי **למלוך** על משהו? לא. **הכתיר** זה הפך מישהו אחר למלך, כלומר אפשר למישהו אחר **למלוך**.
תשובה (3): הבריך : לכרוע. האם **הבריך** זה ביצע פעולת הכנה כדי **לכרוע** על משהו? לא. **הבריך** זה גרם למישהו אחר **לכרוע**.
תשובה (4): הציע : לישון. האם **הציע** זה ביצע פעולת הכנה כדי **לישון** על משהו? כן. **הציע** זה שם מצעים על המיטה כדי **לישון** עליה.
תשובה (2).

ספטמבר 2016 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

6.

השאלה: **התגרה**: ה**בלוג** - (התגרה = הקניט, הרגיז, פעל כדי לעורר תגובה)

היחס: מי שהתגרה עושה זאת במטרה שמישהו אחר יגיב, כלומר לא יבלוג.
מי שא' עושה זאת במטרה שמישהו יעשה ההיפך מ-ב.

תשובה (1): התעקש: ויתר. האם מי שהתעקש עושה זאת במטרה שמישהו יעשה ההיפך מלותר? לא. מי שמתעקש הוא מי שלא ויתר.

תשובה (2): העליב: סלח. האם מי שהעליב עושה זאת במטרה שמישהו יעשה ההיפך מלסלוח? לא. ההיפך מלסלוח הוא לא לסלוח, כלומר לכעוס, לנטור על מי שהעליב.

תשובה (3): הפציר: מיאן. האם מי שהפציר עושה זאת במטרה שמישהו יעשה ההיפך מלמאן? כן. מי שמפציר הוא מי שמבקש/מתחנן שמישהו יסכים לעשות משהו, ומי שמיאן הוא מי שסירב, כלומר לא הסכים למרות ההפצרות/הבקשות.

תשובה (4): האשים: הודה. האם מי שהאשים עושה זאת במטרה שמישהו יעשה ההיפך מלהודות? לא. מי שמאשים אינו בהכרח מצפה לפעולה כלשהי ממי שהוא מאשים אותו, הוא רק טוען כי מישהו אחר אשם במשהו.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה: החנות התמחתה תמיד באופנה _____ שכוונה _____ מבוססים. בעונה הנוכחית _____, והקולקציה מורכבת מפריטים לא _____ מיועדים לבעלי אמצעים בלבד.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): החנות התמחתה תמיד באופנה **יוקרתית** שכוונה **אך ורק ללקוחות** מבוססים. בעונה הנוכחית **הוחלט להמשיך בקו זה**, והקולקציה מורכבת מפריטים לא **יקרים** שאינם מיועדים לבעלי אמצעים בלבד.

תמצות המשפט: בחנות יש אופנה יוקרתית לעשירים בלבד. הוחלט להמשיך ככה גם בעונה זו, והקולקציה לא יקרה שמיועדת לכולם.

אם שנה שעברה האופנה הייתה מיועדת לעשירים, והוחלט להמשיך באותו קו בעונה הנוכחית, הרי שהקולקציה הייתה אמורה להיות יקרה ומיועדת לעשירים בלבד. מכיוון שלפי המשפט האופנה גם לא יקרה וגם לא מיועדת לבעלי אמצעים בלבד נוצרת סתירה במשפט, הרי שהתשובה נפסלת.

תשובה (2): החנות התמחתה תמיד באופנה **יוקרתית** שכוונה **לא רק לאנשים** מבוססים. בעונה הנוכחית **לא ניכר שינוי מהותי בגישה זו**, והקולקציה מורכבת מפריטים לא **שגרתיים** המיועדים לבעלי אמצעים בלבד.

תמצות המשפט: בחנות יש אופנה יוקרתית המיועדת לכולם. בעונה הנוכחית אין שינוי בגישה, והקולקציה אינה שגרתית ומיועדת רק לעשירים.

אם לא היה שינוי בגישה, הרי שבעונה הנוכחית הקולקציה הייתה צריכה להיות שוב מיועדת לכולם, ולא רק לעשירים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): החנות התמחתה תמיד באופנה **עממית** שכוונה **לא רק ללקוחות** מבוססים. בעונה הנוכחית **חל שינוי בסגנונה של החנות**, והקולקציה מורכבת מפריטים לא **יקרים** שאינם מיועדים לבעלי אמצעים בלבד.

תמצות המשפט: בחנות יש אופנה עממית המיועדת לכולם. בעונה זו היה שינוי בסגנון, והקולקציה לא יקרה ומיועדת לכולם.

אם בחנות הייתה אופנה לא יקרה שמיועדת לכולם, הרי שלא הגיוני שלאחר השינוי שוב מדובר באותו סוג אופנה, ומכאן שהתשובה נפסלת.

ספטמבר 2016 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

מכיוון שפסלנו שלוש תשובות ניתן לסמן את תשובה (4). לשם השלמת ההסבר נסביר את תשובה (4).

תשובה (4): החנות התמחתה תמיד באופנה עממית שכוונה ללקוחות שאינם מבוססים. בעונה הנוכחית נעשה ניסיון לפנות לפלח שוק חדש, והקולקציה מורכבת מפריטים לא שגרתיים המיועדים לבעלי אמצעים בלבד.

תמצות המשפט: בחנות הייתה אופנה עממית שכוונה לאנשים לא מבוססים. בעונה זו יש ניסיון לפנות לקהל חדש, והקולקציה כעת אינה שגרתית ומיועדת לעשירים.

בעבר האופנה בחנות הייתה עממית שמיועדת לאנשים שאינם עשירים, כעת נעשה ניסיון לפנות לפלח שוק חדש, ולכן הגיוני שהאופנה בחנות מכוונת כעת לעשירים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

8. השאלה: אצל רוב היונקים, ככל שהמוח כבד יותר ביחס למשקל הגוף, תוחלת החיים _____ יותר. הצפדל _____ בעניין זה: מתוך היונקים, מוחו של הצפדל הוא _____ ביותר ביחס למשקל גופו, ותוחלת החיים שלו היא _____ ביותר.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אצל רוב היונקים, ככל שהמוח כבד יותר ביחס למשקל הגוף, תוחלת החיים קצרה יותר. הצפדל אינו מקרה חריג בעניין זה: מתוך היונקים, מוחו של הצפדל הוא הקל ביותר ביחס למשקל גופו, ותוחלת החיים שלו היא הקצרה ביותר.

תמצות התשובה: אצל יונקים ככל שהמוח כבד יותר, אורך החיים קצר יותר. כך זה גם אצל הצפדל: המוח שלו הוא הקל ביותר והחיים שלו הם הקצרים ביותר.

תשובה זו אינה נכונה, שכן לפי חלקו הראשון של המשפט יש יחס הפוך בין משקל המוח לאורך החיים, ואילו לפי חלקו השני של המשפט אצל הצפדל, אשר אינו יוצא דופן, יש יחס ישר. שמוחו הוא הקל ביותר, וחיייו אשר אמורים לפי החלק הראשון להיות הארוכים ביותר, הם הקצרים יותר.

תשובה (2): אצל רוב היונקים, ככל שהמוח כבד יותר ביחס למשקל הגוף, תוחלת החיים ארוכה יותר. הצפדל אינו יוצא דופן בעניין זה: מתוך היונקים, מוחו של הצפדל הוא הכבד ביותר ביחס למשקל גופו, ותוחלת החיים שלו היא הארוכה ביותר.

תמצות המשפט: אצל יונקים ככל שהמוח כבד יותר, החיים ארוכים יותר. כך זה גם אצל הצפדל: המוח שלו הוא הכבד ביותר, וחיייו הם הארוכים ביותר.

זו התשובה הנכונה. לפי חלקו הראשון של המשפט יש יחס ישר בין משקל המוח לאורך החיים, לפי חלקו השני של המשפט הצפדל, אשר אינו יוצא דופן, קיים יחס הפוך: מוחו הוא הכבד ביותר, וחיייו הם הארוכים ביותר.

תשובה (2).

9. השאלה: בצעירותו _____ יהדותו, ואפילו _____ מוסדות הממלכתיים שבהם הייתה נהוגה אפליה לרעה של יהודים. ואולם, כעבור שנים הוא _____ יהודים שניסו להיטמע בקרב בני העם הצרפתי, _____.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): בצעירותו ניסה קורמן להתכחש ליהדותו, ואפילו התנצר כדי לקדם את מעמדו במוסדות הממלכתיים שבהם הייתה נהוגה אפליה לרעה של יהודים. ואולם, כעבור שנים הוא גינה יהודים שניסו להיטמע בקרב בני העם הצרפתי, וקרא להם לחזור למקורותיהם היהודיים.

תמצות המשפט: כשהיה צעיר קורמן ניסה להתכחש ליהדותו, ואפילו התנצר כדי להתקדם במקומות בהם הייתה אפליה נגד יהודים. אולם לאחר שנים הוא גינה יהודים שניסו להיטמע וקרא להם לחזור ליהדותם.

זו התשובה הנכונה. לפי חלקו הראשון של המשפט, בעבר קורמן ניסה להתכחש ליהדותו, ואפילו התנצר כדי להתקדם. ואולם, כלומר, בניגוד לדרך התנהגותו בעבר, לאחר שנים הוא גינה יהודים שניסו להיטמע.

תשובה (1).

10.

השאלה: פנינה הורתה למוכרות בחנות הבגדים "לי ולה" שבבעלותה להשמיע מוזיקה עדכנית בחנות, בתקווה לשפר את המכירות. לאחר שבועיים גילתה לאכזבתה שחלה ירידה במכירות, והיא ייחסה זאת להשמעת המוזיקה בחנות.

איזו מהעובדות הבאות עשויה לתמוך בסברתה של פנינה?

פתרון: לאחר תקופה של שבועיים בהם הושמעה מוזיקה עדכנית התברר שיש ירידה במכירות, פנינה ייחסה את הירידה להשמעת המוזיקה. מכיוון שנתבקשנו למצוא תשובה התומכת בסברה של פנינה, עלינו לעבור על התשובות המוצעות, ולחפש תשובה אשר שוללת הסבר חלופי לירידה במכירות:

תשובה (1): הבגדים ב"לי ולה" מעוצבים על פי קו ייחודי, השונה מהמקובל בשוק הבגדים.

תשובה זו אינה נכונה, העובדה שהבגדים בחנות שונים מהמקובל בשוק, לא שוללת הסבר אחר או מהווה הסבר אחר לירידה במכירות, שכן הבגדים היו שונים מהמקובל עוד לפני שפנינה הורתה למוכרות להשמיע מוזיקה עדכנית. מכאן שעובדה זו אינה יכולה לתמוך בסברתה של פנינה או להחליש אותה.

תשובה (2): במרכול הסמוך ל"לי ולה" מושמעת מוזיקה עדכנית, והוא שוקק חיים תמיד.

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא מהווה הסבר חלופי המחלישה את הסברה של פנינה. אם במרכול מושמעת אותה מוזיקה והוא שוקק חיים, ככל הנראה המוזיקה העדכנית היא לא הגורם לירידה במכירות.

תשובה (3): בחנויות האחרות של פנינה, שבהן לא הושמעה מוזיקה עדכנית, לא חל שינוי בהיקף מכירות הבגדים באותה תקופה.

זו התשובה הנכונה. אם בחנויות אחרות לא הוחלפה המוזיקה ולא חל שינוי במכירות, ובחנות שבה הוחלפה המוזיקה חל שינוי במכירות, יכול להיות שהמוזיקה היא זו שגרמה לירידה במכירות. מכאן שעובדה זו מחזקת את סברתה של פנינה.

תשובה (4): שבוע לפני שנתנה פנינה את ההוראה, נפתחה סמוך ל"לי ולה" חנות חדשה המציעה בגדים איכותיים במחירים נמוכים במיוחד

תשובה זו אינה נכונה, מכיוון שהיא מספקת הסבר חלופי לירידה במכירות. אם בסמוך להחלפת המוזיקה נפתחה חנות סמוכה עם בגדים זולים, יתכן שהירידה במכירות נגרמה מכיוון שהלקוחות העדיפו לקנות בחנות החדשה המציעה בגדים איכותיים במחירים זולים יותר.

תשובה (3).

11.

השאלה: כנפיהן של ציקדות (סוג של חרקים מעופפים) מכוסות מעין דוקרנים מיקרוסקופיים, וכאשר חיידק מנסה להתיישב על פניהן, קרום התא שלו נמתח בין הדוקרנים ונקרע. חוקרים מקווים כי בעתיד יצליחו לפתח חומר מלאכותי בעל מבנה דומה, ולצפות בו משטחים שחיידקים מרבים להתיישב עליהם וכך לעבור מאדם לאדם - למשל ידיות של דלתות, מעקות וכפתורי מעליות.

איזו מן הטענות הבאות נכונה לפי הפסקה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): חוקרים מקווים לפתח משטחים מלאכותיים שיהיה אפשר לצפות אותם בחומר שכנפיהן של ציקדות עשויות ממנו.

תשובה זו אינה נכונה, שכן על פי הפסקה החוקרים אינם רוצים לצפות משטחים בחומר ממנו כנפי ציקדות עשויות, אלא "לפתח חומר מלאכותי בעל מבנה דומה". כלומר, החוקרים מבקשים לפתח חומר מלאכותי שהוא בעל מבנה הדומה לחומר הנמצא על כנפי הציקדות.

תשובה (2): בזכות המבנה של כנפי הציקדות חיידקים אינם יכולים לשרוד על פניהן.

זו התשובה הנכונה. על גבי כנפי ציקדות יש דוקרנים מיקרוסקופיים אשר גורמים לקרום התא של חיידקים להיקרע. אם קרום התא שלהם נקרע, הרי שהחיידקים לא יכולים לשרוד על פניהן.

ספטמבר 2016 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

תשובה (3): חיידקים נוטים להתיישב על משטחים המכוסים דוקרנים מיקרוסקופיים.

תשובה זו אינה נכונה. לא נטען בפסקה כי חיידקים נוטים להתיישב על גבי משטחים המכוסים בדוקרנים מיקרוסקופיים, אלא שעל כנפי הציקדות יש דוקרנים כאלו הגורמים לקרום התא של החיידקים להיקרע כשהם מתיישבים על פניהן.

תשובה (4): המבנה המיקרוסקופי של ידיות דלתות, מעקות וכפתורי מעליות דומה לזה של כנפי הציקדות.

תשובה זו אינה נכונה. לא נטען בפסקה כי המבנה המיקרוסקופי של ידיות, מעקות וכפתורי מעליות דומה לזה של כנפי ציקדות, אלא שמדענים רוצים בעתיד לפתח ידיות, מעקות וכפתורי מעליות שיהיו זהים במבנה המיקרוסקופי שלהם לזה של כנפי ציקדות. זהו אינו המצב כעת.

תשובה (2).

12. השאלה: על פי כללי קופת גמל כלשהי, עובד שכיר רשאי למשוך את כל הכספים שחסך בקופת הגמל בצורת תשלום חד-פעמי בהתקיים לפחות אחד משני התנאים האלה:
- החוסך הגיע לגיל 60 ויש לו ותק של 5 שנים לפחות בקופת הגמל.
- לחוסך ולבן זוגו או לבת זוגו יחד הכנסה הנמוכה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית".

על פי כללי קופת הגמל, באיזה מן המקרים הבאים החוסך **בוודאות** אינו רשאי למשוך את כל כספו בצורת תשלום חד-פעמי?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות ונחפש תשובה אשר החוסך אינו רשאי למשוך את כספו לפי אף אחד מהכללים הנתונים בשאלה:

תשובה (1): החוסך בן 65, והכנסתו גבוהה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית".

תשובה זו אינה נכונה. על פי הכלל הראשון, אם החוסך הגיע לגיל 60, ויש לו ותק של 5 שנים לפחות, הוא רשאי למשוך את כל הכספים שחסך. מכיוון שבמקרה שלפנינו החוסך הוא מעל גיל 60, הרי שיתכן, אם הותק שלו הוא מעל 5 שנים, כי הוא רשאי למשוך את כל כספו.

תשובה (2): החוסך בן 55, יש לו ותק של 7 שנים בקופת הגמל, והכנסתה של בת זוגו גבוהה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית".

זו התשובה הנכונה. החוסך במקרה שלפנינו בוודאות אינו יכול למשוך את כספו לפי שני הכללים: החוסך לא יכול למשוך את הכסף לפי הכלל הראשון, שכן הוא לא עבר את גיל 60.

החוסך לא יכול למשוך את הכסף לפי הכלל השני, שכן אם לבת זוגו של החוסך הכנסה הגבוהה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית", הרי שלשני בני הזוג יחד יש בוודאות הכנסה הגבוהה מסכום זה.

תשובה (3): החוסך בן 70, יש לו ותק של 8 שנים בקופת הגמל, והכנסתו נמוכה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית".

תשובה זו אינה נכונה. על פי הכלל הראשון, אם החוסך עבר את גיל 60, ויש לו ותק של 8 שנים לפחות בקופת הגמל, הוא יכול למשוך את כל כספו, ולכן התשובה נפסלה. מכיוון שמצאנו כי החוסך יכול למשוך את כספו לפי אחד הכללים, אין צורך לבדוק האם החוסך יכול למשוך את כספו גם לפי הכלל השני, למרות שבמקרה זה יתכן שגם לפי הכלל השני החוסך יכול למשוך את כספו.

תשובה (4): לחוסך יש ותק של 6 שנים בקופת הגמל, ולו ולבת זוגו יחד הכנסה הגבוהה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית".

תשובה זו אינה נכונה. אמנם מכיוון שלשני בני הזוג יחד יש הכנסה הגבוהה מהסכום המוגדר "הכנסה מזערית", החוסך לא יוכל למשוך את כספו לפי הכלל השני, אלא מכיוון שהחוסך עבר את גיל 60, והוא בעל ותק של יותר מ-5 שנים בקופה, הרי שהוא יכול למשוך את כל כספו על סמך הכלל הראשון.

תשובה (2).

13.

השאלה: על פי אריסטו, הדיאלקטיקה והרטוריקה שתיהן אמנויות של השימוש בלשון. מטרתה של הדיאלקטיקה להגיע אל האמת, ולכן היא אדישה לשאלות כמו זהותו של הדובר וזהותם של נמעניו - הרי האמת אינה מותנית בסיטואציה שבה היא נמסרת. מטרתה של הרטוריקה, לעומת זאת, היא לשכנע, והשכנוע הוא מלכתחילה פעילות בין-אישית, הכרוכה במערכת יחסים בין מוען מסוים לנמען או נמענים מסוימים.

איזה מן המשפטים הבאים מסכם באופן הטוב ביותר את ההבדל בין הדיאלקטיקה לרטוריקה, על פי אריסטו?

פתרון: נסכם את הפסקה: לפי אריסטו – מטרת הדיאלקטיקה להגיע אל האמת ולכן היא אדישה לזהות הדובר ונמעניו; מטרת הרטוריקה - לשכנע ולכן יש חשיבות למערכת היחסים בין המוען לנמען.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): הרטוריקה היא כלי המשמש מוען מסוים לשכנע נמען מסוים, ואילו הדיאלקטיקה מחייבת את היעדרם של מוען ונמען כדי שתוכל להגיע אל האמת.

התשובה אינה נכונה. לא נטען בקטע כי הדיאלקטיקה מחייבת את היעדרם של מוען ונמען, אלא שהדיאלקטיקה אדישה אליהם, שכן מטרתה היא להגיע אל האמת, וכי האמת אינה מותנית בסיטואציה שבה היא נמסרת.

תשובה (2): אף ששתיהן אמנויות של השימוש בלשון, הדיאלקטיקה אדישה לסיטואציה, ואילו הרטוריקה אדישה לאמת.

התשובה אינה נכונה. אמנם נטען כי הדיאלקטיקה אדישה לסיטואציה, אך לא שהרטוריקה אדישה לאמת, אלא שהיא מתמקדת במערכת היחסים שבין המוען לנמען.

תשובה (3): מערכת היחסים שבין הדובר לנמען רלוונטית רק לעיסוק ברטוריקה, שתכליתה לשכנע, ולא לעיסוק בדיאלקטיקה, החותרת אל האמת.

זו התשובה הנכונה. בקטע נכתב כי בדיאלקטיקה המטרה היא להגיע לאמת, ולכן אין חשיבות למערכת היחסים בין המוען לנמען, ואילו ברטוריקה, שמטרתה לשכנע, מערכת היחסים ביניהם חשובה.

תשובה (4): לזהותם של הדובר והנמען יש חשיבות רק בכל הנוגע לעיסוק ברטוריקה, מכיוון שהיא, שלא כדיאלקטיקה, חותרת להגיע אל האמת בהקשר של סיטואציה מסוימת.

התשובה אינה נכונה, מכיוון שבקטע לא נטען כי הרטוריקה חותרת להגיע אל האמת בהקשר של סיטואציה מסוימת. אלא שמטרתה של הרטוריקה היא לשכנע, ואילו הדיאלקטיקה היא זו שחותרת להגיע לאמת.

תשובה (3).

14.

השאלה: אסנת: "אינני מאמינה שיש בידי לתרגם את המאמר מגרמנית לצרפתית, קל וחומר לספרדית." שלמה: "מדברייך משתמע שאת שולטת בצרפתית יותר מאשר בספרדית."

בבסיס טענתו של שלמה עומדת ההנחה שמי שקל לו לתרגם _____ שולט בשפה א יותר מבשפה ב.

פתרון: שלמה מסיק שמכיוון שלאסנת קל יותר לתרגם את המאמר לצרפתית מאשר לספרדית, הרי שככל הנראה היא שולטת בצרפתית יותר מאשר בספרדית. כלומר, לטענתו, מי שקל לו לתרגם משפה כלשהי לשפה א' יותר מאשר לשפה ב' שולט בשפה א' יותר מאשר בשפה ב'.

ולסיכום - מי שקל לו לתרגם מגרמנית (שפה ג) לצרפתית (שפה א) יותר משקל לו לתרגם מגרמנית (שפה ג) לספרדית (שפה ב) שולט בצרפתית (שפה א) יותר מבספרדית (שפה ב).

תשובה (1).

15. השאלה: בביקורת טלוויזיה נכתב: "כרבים מחובבי הסדרה 'כל הכבוד לשר', גם אני קיבלתי בהתרגשות את ההודעה על שידור פרק מחווה מיוחד לרגל מלאות חצי יובל לשידור הפרק האחרון. ברם, כשהתברר לי שפרק המחווה המיוחד אינו אלא הסרטה של הצגת התאטרון המבוססת על כמה מפרקי הסדרה המקורית, התחלפה התרגשותי באכזבה: מיד ידעתי שהמשחק המודגש, החיוני על בימת התאטרון, ייראה מוגזם על המסך הקטן."

מה אינו משתמע מהפסקה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): בדיעבד התברר למבקר ששמחתו על ההודעה בדבר שידור פרק מחווה ל"כל הכבוד לשר" לא הייתה מוצדקת.

התשובה אינה נכונה, בפסקה נכתב כי לאחר שגילה המבקר שהפרק המיוחד הוא הסרטה של הצגת התאטרון, המבוססת על כמה מפרקי הסדרה המקורית, התחלפה התרגשותו באכזבה. מכאן משתמע שבדיעבד שמחתו לא הייתה מוצדקת.

תשובה (2): לדעת המבקר, על משחקם של שחקני טלוויזיה להיות מאופק ממשחקם של שחקני תאטרון. התשובה אינה נכונה. בפסקה נכתב כי לדעת המבקר המשחק המודגש אשר חיוני בתאטרון, נראה מוגזם בטלוויזיה. מכאן שלדעת המבקר שחקני טלוויזיה צריכים לשחק באופן מאופק יותר משחקני תאטרון.

תשובה (3): המבקר לא נהנה מהצגת התאטרון המבוססת על "כל הכבוד לשר"

זו התשובה הנכונה. מהפסקה ניתן להבין כי המבקר לא נהנה מפרק המחווה המיוחד של הסדרה, מכיוון שלדעתו המשחק בו היה מוגזם ולא התאים לטלוויזיה. עם זאת, לא נאמר כי המבקר לא נהנה מהצגת התאטרון. כדאי לשים לב שהוא אמנם אמר שהמשחק בהצגת תאטרון מודגש, אך הוא גם אמר שהמשחק המודגש חיוני להצגת תאטרון.

תשובה (4): עלילתו של פרק המחווה המיוחד כבר הייתה מוכרת לצופי הסדרה האדוקים

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה, פרק המחווה המיוחד מבוסס על כמה מפרקי הסדרה המקורית. מכאן שצופי הסדרה האדוקים, שניתן להניח שצפו בכל פרקי הסדרה, הכירו את עלילתו של פרק המחווה.

תשובה (3).

16. השאלה: לפניכם משפט מתוך מודעת "דרושים", שאפשר להבינו בשני אופנים: "למשרה זו יתקבלו רק אדריכלים שהם בעלי תואר ראשון בסוציולוגיה ובוגרי קורס צלילה".

איזו מן האפשרויות הבאות **לא תיתכן** לפי שום אופן שבו אפשר להבין את המשפט?

פתרון: מהמשפט אשר פורסם במודעה לא ברור האם למשרה מתקבלים אדריכלים אשר הם בעלי תואר ראשון בסוציולוגיה וגם בוגרי קורס צלילה, או שמספיק שהאדריכלים יהיו בעלי רק אחת מן התכונות. בנוסף, מהמשפט ניתן גם להסיק שלמשרה יכולים להתקבל בוגרי קורס צלילה אשר אינם אדריכלים ואינם בעלי תואר ראשון בסוציולוגיה.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אלעד, בוגר קורס צלילה שאינו אדריכל ואינו בעל תואר ראשון בסוציולוגיה, התקבל למשרה. התשובה אינה נכונה. כאמור, מהמשפט ניתן להסיק שמי שבוגר קורס צלילה יתקבל למשרה ומכאן ייתכן שאלעד, שהוא בוגר קורס צלילה, יתקבל למשרה.

תשובה (2): ניר, בוגר קורס צלילה שאינו אדריכל ואינו בעל תואר ראשון בסוציולוגיה, לא התקבל למשרה. התשובה אינה נכונה. המודעה עוסקת בשאלה מי יכול להתקבל, ברור שיתכן כי מישהו שהוא בעל התכונות הנדרשות לא יתקבל למשרה. מכאן שיתכן כי ניר, שאינו אדריכל ואינו בעל תואר ראשון בסוציולוגיה, לא יתקבל, על אף שהוא בוגר קורס צלילה.

תשובה (3): ענת, אדריכלית בוגרת קורס צלילה שאינה בעלת תואר ראשון בסוציולוגיה, התקבלה למשרה.

התשובה אינה נכונה. מהמשפט משתמע כי למשרה יתקבלו רק אדריכלים בעלי תואר ראשון בסוציולוגיה, או אדריכלים בוגרי קורס צלילה. מכאן שיתכן שענת, שהיא אדריכלית ובוגרת קורס צלילה בלבד, התקבלה.

תשובה (4): דרורה, בעלת תואר ראשון בסוציולוגיה שאינה אדריכלית ואינה בוגרת קורס צלילה, התקבלה למשרה

זו התשובה הנכונה. מבין כל האפשרויות להבנת המשפט מתחייב כי מי שיתקבל למשרה יהיה אדריכל בעל תואר ראשון בסוציולוגיה וגם/או בוגר קורס צלילה, או שיהיה בוגר קורס צלילה. במילים אחרות, מי שאינו אדריכל ואינו בוגר קורס צלילה אינו יכול להתקבל. מכיוון שדרורה אינה אדריכלית ואינה בוגרת קורס צלילה, לא ייתכן שתתקבל למשרה.

תשובה (4).

17. השאלה: שיעור החולים במחלת הפהקת בקרב אוכלוסיית העיירה יד-נחום גבוה משיעור החולים במחלה זו בשאר היישובים בארץ. צבי הסיק מכך שגורם סביבתי כלשהו באזור העיירה הוא שגורם לתחלואה המוגברת. בתגובה לכך אמר שמעון לצבי: "דברך הגיוניים ממש כמו הטענה שרמת המכירות של מטריות היא שקובעת את כמות המשקעים. _____".

איזה מן המשפטים הבאים משלים את דבריו של שמעון באופן הטוב ביותר?

פתרון: שמעון מעביר ביקורת על צבי. צבי סבור שמשפר החולים הגבוה בעיירה מצביע על כך שיש גורם סביבתי באזור העיירה הגורם לזיהום. מההקבלה שעורך שמעון טוען בין היגיון טענה זו להשפעה של מכירות מטריות על רמת המשקעים, ניתן להסיק כי לדעתו טענתו של צבי אינה הגיונית, כלומר לא מדובר בגורם סביבתי, וכי יש קשר סיבתי בין שיעור החולים במחלת הפהקת לבין המגורים ביד-נחום, אולם לדעתו, כפי שכמות המשקעים היא זו שקובעת את רמת המכירות של מטריות, ולא להיפך, הרי שגם במקרה זה מדובר בקשר הפוך, כלומר התחלואה המוגברת נגרמת כתוצאה מגורם סביבתי הקשור למגורים בעיירה.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): הרי מי שתייה מזוהמים הם אחת הסיבות העיקריות למחלת הפהקת, ומכיוון שמי השתייה ביד-נחום הם המזוהמים בארץ, יש חולים רבים כל כך בעיירה.

זו אינה התשובה הנכונה. אם זה המשך דבריו של שמעון, הרי שגם לדעתו יש גורם סביבתי ביד-נחום הגורם למחלת הפהקת. מי השתייה אשר גורמים לשיעור התחלואה הגבוה באיזור. אולם, מניתוח הדו שיח, עולה כי שמעון, המבקר את היגיון דבריו של צבי, אינו חושב שהגורם הסביבתי הוא הגורם לתחלואה המוגברת.

תשובה (2): הרי אוכלוסיית יד-נחום היא מהעניות בארץ, ולכן תושביה אינם יכולים לממן את הבדיקות היקרות שמאפשרות לאבחן את המחלה.

תשובה זו אינה נכונה. אם האוכלוסייה ביד-נחום ענייה, ולא יכולה לממן את הבדיקות לאבחון המחלה, הרי שניתן להניח שיש עוד יותר חולים מכפי שידוע. ובכל זאת, ידוע כי גם אם לא כולם אובחנו שיעור החולים ביד-נחום גבוה מזה שביישובים אחרים בארץ כך שנתון זה אינו משנה לגבי הדיון בנוגע למהות הגורם לתחלואה המוגברת, ולכן תשובה זו אינה יכולה להשלים את דבריו של שמעון.

תשובה (3): הרי ידוע שהתגוררות במקומות גבוהים מגדילה את הסיכויים לחלות בפהקת, ומכיוון שיד-נחום היא אחד היישובים הגבוהים בארץ, אין פלא ששיעור החולים שם גבוה כל כך.

תשובה זו אינה נכונה. באופן דומה להסבר בתשובה (1), אם הגובה הוא הגורם למחלה הרי שיש גורם סביבתי אשר גורם לאנשים המתגוררים בישוב לחלות במחלת הפהקת. מכיוון ששמעון מבקר את ההיגיון של צבי, הרי שלא ייתכן שזה יהיה המשך דבריו.

תשובה (4): הרי פריחת עצי הצאלון היא סגולה ידועה להקלה על תסמיני מחלת הפהקת, ומכיוון שיד-נחום היא המקום היחיד בארץ שבו גדלים עצי צאלון, רבים מהחולים במחלה עוברים להתגורר בה.

זו התשובה הנכונה. אם פריחת העצים מקלה על תסמיני מחלת הפהקת הרי שיתכן כי אנשים החולים בפהקת עברו להתגורר ביד-נחום מכיוון שהם רצו להקל על תסמיני המחלה, ולפיכך קיים קשר בין שיעור החולים לבין יד-נחום, אך הקשר הוא הפוך מזה שחשב צבי: אנשים עברו לשם מכיוון שהם חולים, ולכן שיעור התחלואה שם גבוה, ולא האזור הוא שגרם לאנשים לחלות במחלת הפהקת.

תשובה (4).

18. השאלה: במחקר נמצא שנוכחותם של צופים בעת שאדם מבצע משימות פשוטות גורמת לו לבצען טוב יותר, ואילו נוכחותם של צופים בעת שהוא מבצע משימות מורכבות דווקא פוגעת בתפקודו.

איזו מההשערות הבאות **אין** בה כדי להסביר ממצא זה?

פתרון: עלינו למצוא השערה שאינה מסבירה את הממצא, מכאן ששלוש מן התשובות המוצעות מספקות הסבר לסיבה שנוכחותם של צופים משפרת את ביצועיו בעת משימות פשוטות ופוגעת בתפקודו בביצוע משימות מורכבות. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): נוכחות צופים מגבירה את דריכותו של האדם וגורמת לו להיות חד ומרוכז יותר בביצוע משימות פשוטות, אך מאחר שבעת ביצוע משימות מורכבות הדריכות גבוהה יותר מלכתחילה, התגברותה בשל נוכחות צופים הופכת אותה לחרדה, וחרדה פוגעת בתפקוד.

תשובה זו אינה נכונה. ההשערה המוצעת מסבירה את ממצאי המחקר לפיו נוכחות הצופים משפרת את ביצוען של משימות פשוטות ופוגעת בביצוען של משימות מורכבות. לפי ההשערה, נוכחות צופים מגבירה את דריכותו של אדם. בביצוע משימות פשוטות הגברת הדריכות הופכת אותו לחד ומרוכז בביצוען. אולם, מכיוון שמלכתחילה בעת ביצוע משימות מורכבות רמת דריכותו גבוהה, הרי שנוכחות הצופים הופכת את הדריכות לחרדה, ולכן פוגעת בתפקודו.

תשובה (2): נוכחות צופים גורמת ללחץ, וכך היא פוגעת בביטחונו העצמי של האדם וביכולתו להשלים בהצלחה משימות. אך ככל שהמשימה פשוטה יותר, האדם בטוח יותר ביכולתו לבצע אותה, והשפעתה השלילית של נוכחות הצופים מתמתנת.

זו התשובה הנכונה. לפי השערה זו, הנוכחות הצופים גורמת ללחץ אשר פוגע בביצוען של משימות (פשוטות ומורכבות כאחד), אולם הלחץ פוגע בביצוען של משימות מורכבות יותר מאשר בביצוע משימות פשוטות אשר אליהן מגיע האדם עם ביטחון עצמי הממתן את השפעתו (הרעה) של הלחץ. כלומר, לפי ההשערה לחץ אינו משפר את ביצוען של משימות פשוטות אלא פשוט פוגע בהן במידה פחותה מאשר הוא פוגע בביצוע משימות מורכבות. מכיוון שהשערה זו אינה יכולה להסביר את הממצא שבשאלה, לפיו נוכחות צופים משפרת את ביצוען של משימות פשוטות.

תשובה (3): האדם מבקש להציג את עצמו באור חיובי ולכן מתאמץ להרשים את סובביו. המאמץ להרשים תורם לשיפור התפקוד במשימות פשוטות, אך במשימות מורכבות, הכרוכות בלאו הכי במאמץ רב, מאמץ נוסף להרשים הופך את המשימה למתישה מדי ופוגע בביצועה.

זו אינה התשובה הנכונה. לפי השערה זו, המאמץ להרשים את הסובבים גורם לאדם לבצע משימות פשוטות טוב יותר, אך בעת ביצוע משימות מורכבות הוא נהיה מותש, ולכן נוכחות הסובבים פוגעת בתפקודו. השערה זו יכולה להסביר את הממצא שבשאלה, שכן לפיה נוכחות הצופים משפרת את ביצוען של משימות פשוטות ופוגעת בביצוען של משימות מורכבות.

ספטמבר 2016 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

תשובה (4): נוכחותם של צופים פוגעת בריכוז של מבצע המשימה. אם המשימה מורכבת, הדבר פוגע בביצועה, אך היות שמשמיות קלות מבוצעות טוב יותר באופן אוטומטי וללא מחשבה רבה, הפחתת הריכוז דווקא תורמת לביצוען.

זו אינה התשובה הנכונה. לפי השערה זו, הפגיעה בריכוז, הנגרמת מנוכחות צופים, משפרת את אופן הביצוע של משימות פשוטות, אך פוגעת בביצוען של משימות מורכבות להן נדרש יותר ריכוז. השערה זו יכולה להסביר את הממצא שבשאלה, שכן לפיה נוכחות הצופים משפרת את ביצוען של משימות פשוטות, ופוגעת בביצוען של משימות מורכבות.

תשובה (2).

הבנת הנקרא (שאלות 19-23)

19. השאלה: הבסיס לטענה כי אין לקבל את הידלדלות העצם כחלק בלתי נפרד מתהליך ההזדקנות הוא העובדה ש-

פתרון: בסוף הפסקה הראשונה נכתב: "בחברות בהן אורח החיים שונה מאורח החיים המערבי, אנשים סובלים במידה פחותה בהרבה מהידלדלות העצם, ולפיכך אין לקבלה כחלק הכרחי מתהליך ההזדקנות." (שורות 4-6). כלומר, הבסיס לטענה שאין לקבל את הידלדלות העצם כחלק בלתי נפרד מתהליך ההזדקנות הוא שיש חברות שבהן לא לוקים בהידלדלות עצם בעת ההזדקנות, ולכן אם נמצא מה השוני באופן חייהם של חברות אלו מאופן החיים בחברה המערבית, יתכן ונוכל להימנע מהידלדלות העצם.

תשובה (1).

20. השאלה: משתי הפסקאות הראשונות משתמע שהידלדלות העצם -

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): גורמת לשינויים ברמת הסידן בעצמות.

זו אינה התשובה הנכונה. לפי הפסקה הראשונה הידלדלות העצם מתבטאת בירידה ברמת הסידן בעצמות, ובפסקה השנייה מוסבר כיצד הירידה ברמת הסידן גורמת להידלדלות העצם וכך להיחלשותה. למעשה, הקשר הוא הפוך, שכן הירידה ברמת הסידן היא זו שגורמת להידלדלות העצם ולא להיפך.

תשובה (2): מופיעה אצל אנשים מבוגרים גם בשל עיסוק מוגזם בספורט.

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה השנייה העיסוק בספורט מגביר את העומס על העצמות ובכך מונע את הידלדלות העצם, ומכאן שהידלדלות העצם אינה נגרמת עקב עיסוק מוגזם בספורט, אלא להיפך.

תשובה (3): שכיחה פחות בקרב אנשים המרבים ללכת.

זו התשובה הנכונה. לפי הפסקה השנייה: "...פעילות גופנית המגבירה את העומס על העצמות מגדילה את ריכוז הסידן בהן ומחזקת אותן." (שורות 8-9). מכאן שאנשים המרבים ללכת, כלומר העוסקים בפעילות גופנית, ילקו פחות בהידלדלות העצם.

תשובה (4): שכיחה יותר בקרב אנשים בעלי עודף משקל.

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה השנייה: "...אנשים בעלי עודף משקל סובלים מהידלדלות העצם פחות מאנשים רזים: עודף המשקל מגדיל את העומס על העצמות, והן מתחזקות בהדרגה..." (שורות 9-11). מכאן שהידלדלות העצם שכיחה פחות בקרב אנשים בעלי עודף משקל.

תשובה (3).

21. **השאלה:** מהו ה"נתון" (שורה 20)?

פתרון: במשפט בשורה 20 נכתב "מנתון זה", ולפיכך הכוונה היא לנתון הנמצא במשפט קודם. במשפט הקודם הוצגו נתונים ממחקר על אנשי שבת הבנטו. לפי הנתון: "... שיעור הידלדלות העצם אצל מי מבני השבט שאימצו אורח חיים מערבי, השתווה לזה של החברה המערבית. מכאן שזהו ה"נתון".

תשובה (4).

22. **השאלה:** מהפסקה האחרונה עולה שרמת החומציות של הדם _____ מהיקף צריכת החלבונים, _____ ריכוז הסיידן בעצמות.

פתרון: בפסקה האחרונה נכתב כי בעת פירוק החלבונים רמת החומציות של הדם עולה, והגוף מאזן את העלייה ברמת החומציות באמצעות סיידן גם אם הדבר בא על חשבון העצם. כלומר: א) רמת החומציות של הדם מושפעת מצריכת חלבונים, ולכן ניתן לפסול את תשובות (1) ו-(2). ב) רמת החומציות משפיעה על ריכוז הסיידן בעצמות, ולכן תשובה (3) נפסלת.

תשובה (4).

23. **השאלה:** איזו כותרת היא המתאימה ביותר לקטע?

פתרון: ראשית, נסכם את נושאי הפסקאות השונות: הפסקה הראשונה מציגה את המחלה אוטאופורוזיס ומציינת את מידת שכיחותה הגבוהה בעולם המערבי לעומת חברות שאינן מערביות. הפסקה השנייה מפרטת לגבי הקשר בין משקל ופעילות גופנית להידלדלות העצם. הפסקה השלישית עוסקת בקשר בין תזונה להידלדלות העצם, ואורח חיים מערבי לעומת אורח חיים שבטי והשפעתו. הפסקה הרביעית, והאחרונה, מרחיבה לגבי המרכיב בתזונה המערבית אשר צריכת יתר שלו משפיעה לרעה על הידלדלות העצם – החלבונים. כעת נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אוסטאופורוזיס - מחלת האדם הלבן

זו אינה התשובה הנכונה. בפסקה השלישית נכתב כי בעבר סברו כי המחלה היא גנטית ואופיינית בעיקר לאדם הלבן, אך ממחקרים התגלה כי אנשים שעברו לחיות חיים מערביים סבלו גם הם מהידלדלות העצם. כלומר, לא נכון לומר כי זו מחלה של האדם הלבן, אלא מחלה של בני המערב.

תשובה (2): אוסטאופורוזיס - סכנה לבני המערב

זו התשובה הנכונה. הקטע מסביר כיצד תזונה ואורח חיים מערביים גורמים לאוסטאופורוזיס.

תשובה (3): אוסטאופורוזיס - מהיום חלבון בלי חשבון!

תשובה זו אינה נכונה, שכן בסוף הקטע נכתב כי צריכת חלבון מוגברת גורמת לחומציות בדם שמתאזנת על ידי סיידן, כך שבמקום שהסיידן ילך לחיזוק העצם הוא עובר לדם. במילים אחרות, צריכת כמויות גדולות של חלבון דווקא היא הגורמת לאוסטאופורוזיס.

תשובה (4): אוסטאופורוזיס - אסונה של הזקנה

תשובה זו אינה נכונה, כבר מתחילת הקטע הובהר כי אין הכרח שאוסטאופורוזיס תהיה חלק הכרחי מהזקנה (שורות 5-6), לראייה הוצגו חברות שאינן חיות לפי אורח החיים המערבי אשר הזקנים בהן אינם סובלים מאוסטאופורוזיס. בנוסף, בהמשך הקטע נטען כי הידלדלות עצם היא למעשה מחלה הנובעת מן התזונה המערבית.

תשובה (2).